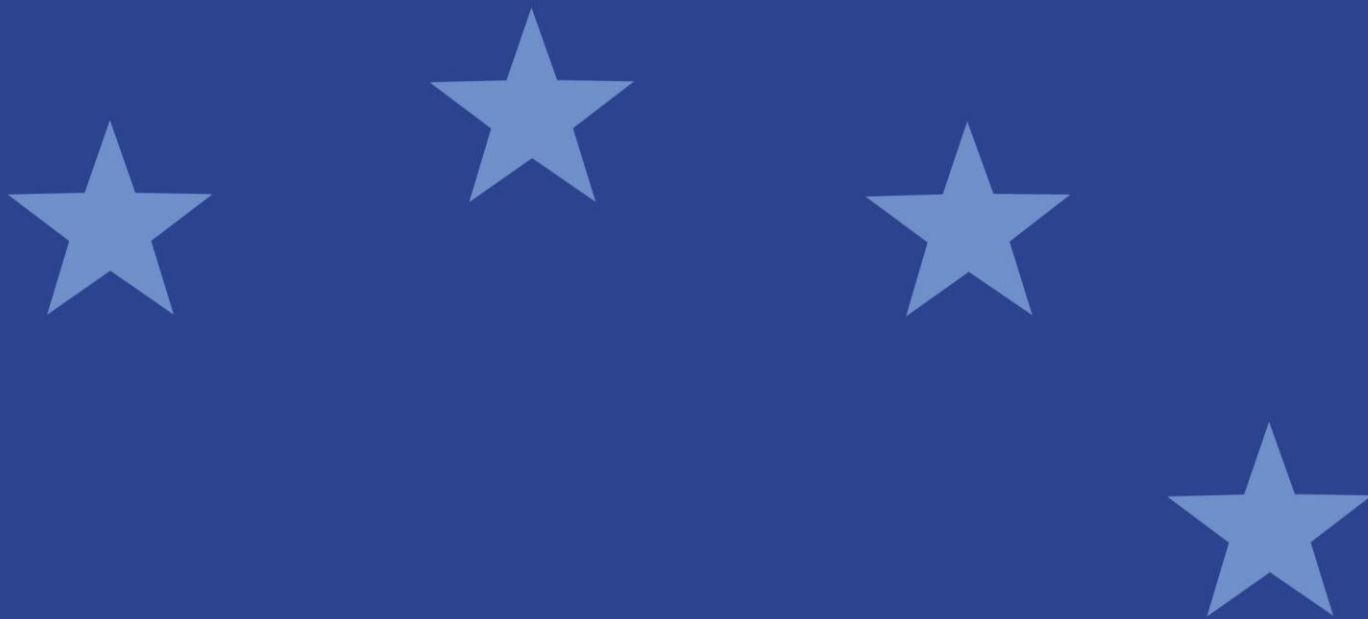

European Securities and
Markets Authority

Ohjeet

Ohjeet MiFIDin soveltuvuusvaatimuksista eräiltä osin

Sisältö

I.	Soveltamisala	3
II.	Määritelmät	3
III.	Tarkoitus	4
IV.	Noudattamista ja ilmoittamista koskevat velvollisuudet	4
V.	Ohjeet MiFIDin soveltuvuusvaatimuksista eräiltä osin	4
V.I	Asiakkaille soveltuvuusarvioinnista annettavat tiedot	4
V.II	Järjestelyt asiakkaiden ja sijoitusten ymmärtämiseksi	5
V.III	Sijoituspalveluyritysten henkilökunnan pätevyys	6
V.IV	Asiakkailta kerättävien tietojen laajuus (oikeasuhteisuus)	7
V.V	Asiakastiedon luotettavuus	9
V.VI	Asiakastiedon ajantasaistaminen	11
V.VII	Oikeushenkilöitä tai luonnollisten henkilöiden ryhmiä koskevat asiakastiedot	11
V.VIII	Sijoituksen soveltuvuuden varmistamiseksi tarvittavat järjestelyt	12
V.IX	Tietojen säilyttäminen	13

I. Soveltamisala

Kenelle?

1. Näitä ohjeita sovelletaan (MiFIDin 4 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa määriteltyihin) sijoituspalveluyrityksiin, mukaan luettuina sijoituspalveluja tarjoavat luottolaitokset ja yhteissijoitusyritysten rahastoyhtiöt¹ ja toimivaltaisiin viranomaisiin.

Mitkä?

2. Näitä ohjeita sovelletaan seuraavien rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin (jäljempänä MiFID) liitteessä I olevassa A osassa lueteltujen sijoituspalvelujen tarjoamiseen:
 - a) sijoitusneuvonta
 - b) salkunhoito.
3. Vaikka näissä ohjeissa käsitellään etupäässä tilanteita, joissa palveluja tarjotaan yksityisasiakkaille, niitä voidaan myös soveltaa soveltuvin osin tilanteisiin, joissa palveluja tarjotaan ammattimaisille asiakkaille (MiFIDin 19 artiklan 4 kohdassa ei erotella yksityisasiakkaita ja ammattimaisia asiakkaita).

Milloin?

4. Näitä ohjeita sovelletaan 60 kalenteripäivän kuluttua 11 kohdassa mainitusta raportointivaatimukselle asetetusta määräajasta.

II. Määritelmät

5. Jollei muuta mainita, MiFIDissä ja sen täytäntöönpanodirektiivissä käytetyillä käsitteillä on sama merkitys näissä ohjeissa. Lisäksi sovelletaan seuraavia määritelmiä:

Rahoitusvälineiden markkinoista annettu direktiivi (MiFID)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/39/EY, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna.

MiFIDin täytäntöönpanodirektiivi

Komission direktiivi 2006/73/EY, annettu 10 päivänä elokuuta 2006, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY täytäntöönpanosta sijoituspalveluyritysten toiminnan järjestämistä koskevien vaatimusten, toiminnan harjoittamisen edellytysten ja kyseisessä direktiivissä määriteltyjen käsitteiden osalta.

¹ Näitä ohjeita sovelletaan yhteissijoitusyritysten rahastoyhtiöihin vain siinä tapauksessa, että ne tarjoavat (yhteissijoitusyrityksistä annetun direktiivin 6 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja) yksilölliseen salkunhoitoon tai sijoitusneuvontaan liittyviä sijoituspalveluja.

6. Ohjeissa ei aseteta ehdottomia velvollisuuksia. Tästä syystä niissä käytetään usein sanamuotoa ”tulisi”. Ohjeissa käytetään kuitenkin sanamuotoa ”tulee olla” tai ”edellytetään”, kun kuvataan MiFIDIin sisältyvää vaatimusta.

III. Tarkoitus

7. Näiden ohjeiden tarkoituksena on selventää MiFIDIin sisältyvien soveltuvuusvaatimusten tiettyjen näkökohtien soveltamista, jotta varmistetaan MiFIDin 19 artiklan 4 kohdan ja sen täytäntöönpanodirektiivin 35 ja 37 artiklan yhteinen, yhtenäinen ja johdonmukainen soveltaminen.
8. Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (jäljempänä ESMA) odottaa näiden ohjeiden edistävän MiFIDIin sisältyvien soveltuvuusvaatimusten yhdenmukaisempaa tulkintaa ja valvontaa, sillä niissä painotetaan useita tärkeitä kysymyksiä ja siten lisätään nykyisten normien arvoa. Ohjeet auttavat varmistamaan, että yritykset noudattavat sääntelyvaatimuksia, minkä ESMA odottaa vahvistavan vastaavasti sijoittajansuojaa.

IV. Noudattamista ja ilmoittamista koskevat velvollisuudet

Ohjeiden asema

9. Tässä asiakirjassa on ESMA-asetuksen² 16 artiklan nojalla annettuja ohjeita. ESMA-asetuksen 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti toimivaltaisten viranomaisten ja finanssimarkkinoiden toimijoiden on kaikin tavoin pyrittävä noudattamaan ohjeita.
10. Toimivaltaisten viranomaisten, joihin ohjeita sovelletaan, olisi noudatettava niitä valvontakäytännöissään, myös silloin, kun tietyt ohjeet on suunnattu ensisijaisesti finanssimarkkinoiden toimijoille.

Raportointivaatimukset

11. Toimivaltaisten viranomaisten, joihin näitä ohjeita sovelletaan, on ilmoitettava ESMA:lle, noudattavatko tai aikovatko ne noudattaa ohjeita, ja perustelut niiden noudattamatta jättämiselle. Toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava ilmoituksensa ESMA:lle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun ESMA on julkaissut ohjeiden käännökset, osoitteeseen **suitability.387@esma.europa.eu**. Ellei vastausta saada määräaikaan mennessä, toimivaltaisten viranomaisten ei katsota noudattavan ohjeita. ESMA:n internetsivustolla on malli ilmoituksia varten.
12. Finanssimarkkinoiden toimijoiden ei edellytetä raportoivan, noudattavatko ne näitä ohjeita.

V. Ohjeet MiFIDin soveltuvuusvaatimuksista tietyiltä osin

V.I Asiakkaille soveltuvuusarvioinnista annettavat tiedot

Asiaa koskeva sääntely: MiFIDin 19 artiklan 1 ja 3 kohta.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1095/2010, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/77/EY kumoamisesta.

Yleisohje 1

13. Sijoituspalveluyritysten tulisi tiedottaa asiakkaille selkeässä ja yksinkertaisessa muodossa, että soveltuvuusarvioinnin tarkoituksena on antaa yritykselle mahdollisuus toimia asiakkaan etujen mukaisesti. Sijoituspalveluyritysten ei tulisi missään vaiheessa aiheuttaa minkäänlaista epäselvyyttä tai hämmennystä siitä, mitkä niiden velvollisuudet ovat tässä prosessissa.

Lisäohjeet

14. Sijoitusneuvontaa ja salkunhoitoa koskevista palveluista tiedottamiseen tulisi sisällyttää tietoa soveltuvuusarvioinnista. Soveltuvuusarviointi tulisi ymmärtää siten, että sillä tarkoitetaan koko prosessia, jossa kerätään tietoja asiakkaasta ja sen jälkeen arvioidaan tietyn rahoitusvälineen soveltuvuutta kyseiselle asiakkaalle.
15. Selvyyden vuoksi yrityksiä muistutetaan siitä, ettei soveltuvuusarviointi rajoitu pelkästään rahoitusvälineen ostamista koskeviin suosituksiin. Jokaisen suosituksen on sovellettava asiakkaalle, koskepa se sitten esimerkiksi ostamista, pitämistä tai myymistä.³ Soveltuvuusarviointia koskevien tietojen tulisi auttaa asiakkaita ymmärtämään vaatimusten tarkoitus ja rohkaista heitä antamaan oikeita ja riittäviä tietoja tietämyksestään, kokemuksestaan, taloudellisesta tilanteestaan ja sijoitustavoitteistaan. Sijoituspalveluyritysten tulisi tähdentää asiakkaalle, että on tärkeää kerätä täydellisiä ja oikeita tietoja, jotta yritys voi suositella asiakkaalle soveltuvia tuotteita tai palveluja. Yritysten tehtävänä on päättää, miten ne tiedottavat asiakkailleen soveltuvuusarvioinnista, ja tällainen tieto voidaan esittää vakiomuotoisena. Käytetyn muodon tulisi kuitenkin mahdollistaa myöhemmät tarkastukset sen varmistamiseksi, että tiedot on annettu.
16. Sijoituspalveluyritysten tulisi ryhtyä toimiin sen varmistamiseksi, että asiakas ymmärtää sijoitusriskin käsitteen sekä sijoitusten riskin ja tuoton välisen suhteen. Jotta asiakas voi ymmärtää sijoitusriskin, yritysten tulisi käyttää havainnollisia, kattavia esimerkkejä tappioista, joita voi syntyä riskin tasosta riippuen, ja arvioida asiakkaan reaktiota tällaisiin skenaarioihin. Asiakas tulisi saattaa tietoiseksi siitä, että tällaisten esimerkkien ja niiden aikaansaamien reaktioiden tarkoitus on auttaa määrittämään asiakkaan suhtautuminen riskeihin (riskiprofiili) ja siten hänelle soveltuvat rahoitusvälinetyypit (ja niihin liittyvät riskit).
17. Soveltuvuusarviointi on sijoituspalveluyrityksen velvollisuus. Yritysten ei tulisi mainita tai antaa sellaista vaikutelmaa, että asiakas päättää sijoituksen soveltuvuudesta tai että asiakas määrittää, mitkä rahoitusvälineet sopivat hänen riskiprofiiliinsa. Yritysten ei esimerkiksi tulisi antaa asiakkaan ymmärtää, että tämä on valinnut tietyn rahoitusvälineen itselleen soveltuvaksi, tai vaatia asiakasta vahvistamaan, että väline tai palvelu soveltuu hänelle.

V.II Järjestelyt asiakkaiden ja sijoitusten ymmärtämiseksi

Asiaa koskeva sääntely: MiFIDin 13 artiklan 2 kohta ja 19 artiklan 4 kohta sekä sen täytäntöönpanodirektiivin 35 artiklan 1 kohta ja 37 artikla.

Yleisohje 2

³ Ks. CESR, *Understanding the definition of advice under MiFID, question and answers*, 19. huhtikuuta 2010, CESR/10-293, osa IV.

18. Sijoituspalveluyrityksillä tulee olla asianmukaiset toimintaohjeet ja -menettelyt, joiden perusteella ne voivat ymmärtää asiakkaisiinsa liittyvät olennaiset seikat ja asiakkaille tarjolla olevien rahoitusvälineiden ominaispiirteet.⁴

Lisäohjeet

19. Sijoituspalveluyritysten edellytetään laativan, panevan täytäntöön ja ylläpitävän kaikki toimintaohjeet ja -menettelyt (asianmukaiset välineet mukaan lukien), jotka ovat tarpeen, jotta ne voivat ymmärtää edellä mainitut olennaiset tosiasiat ja ominaispiirteet.⁵
20. Yritysten tulee toteuttaa toimintaohjeita ja -menettelyjä, joiden avulla ne voivat kerätä ja arvioida kaikki tiedot, joita tarvitaan soveltuvuusarvioinnin tekemiseen kunkin asiakkaan kohdalla. Yritykset voisivat esimerkiksi käyttää kyselylomakkeita, jotka asiakkaat täyttävät etukäteen tai jotka täytetään heidän kanssaan käytävien keskustelujen aikana.
21. Soveltuvuusarvioinnin tekemiseksi tarvittaviin tietoihin sisältyy erilaisia tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa esimerkiksi asiakkaan taloudelliseen tilanteeseen tai sijoitustavoitteisiin.
22. Esimerkkejä tällaisista tekijöistä ovat asiakkaan
 - a) siviilisäätty (erityisesti asiakkaan valtuus sitoa varoja, jotka saattavat kuulua myös hänen kumppanilleen),
 - b) perhetilanne (muutokset asiakkaan perhetilanteessa saattavat vaikuttaa hänen taloudelliseen tilanteeseensa, esimerkiksi uuden lapsen syntymä tai korkeakouluopinnot aloittava lapsi),
 - c) työllisyystilanne (työpaikan menettäminen tai eläkeiän lähestyminen voivat vaikuttaa asiakkaan taloudelliseen tilanteeseen tai sijoitustavoitteisiin),
 - d) tarve realisoida sijoitus.
23. Etenkin asiakkaan ikä on yleensä tärkeä tieto, josta yritysten tulisi olla tietoisia arvioidessaan sijoituksen soveltuvuutta. Määrittäessään tarvittavia tietoja yritysten tulisi pitää mielessä vaikutus, joka millä tahansa näihin tietoihin tulevilla muutoksella voisi olla soveltuvuudenarviointiin.
24. Sijoituspalveluyritysten tulisi myös tuntea tarjoamansa tuotteet. Tämä tarkoittaa sitä, että niiden tulisi ottaa käyttöön toimintaohjeita ja -menettelyjä, joilla pyritään varmistamaan, että ne suosittelevat sijoituksia tai tekevät sijoituksia asiakkaidensa lukuun vain, jos yritys ymmärtää kyseisen tuotteen tai rahoitusvälineen ominaispiirteet.

V.III Sijoituspalveluyritysten henkilökunnan pätevyys

Asiaa koskeva sääntely: MiFIDin täytäntöönpanodirektiivin 5 artiklan 1 kohdan d alakohta.

⁴ Soveltuvuusarviointi tulisi myös dokumentoida asianmukaisesti, kuten ohjeessa 9 havainnollistetaan.

⁵ MiFIDin 13 artiklan 2 kohta.

Yleisohje 3

25. Sijoituspalveluyritysten edellytetään varmistavan, että soveltuvuusprosessiin olennaisilta osin osallistuvalla henkilökunnalla on riittävät tiedot ja asiantuntemus.⁶

Lisäohjeet

26. Henkilökunnan on ymmärrettävä oma tehtävänsä soveltuvuusarviointiprosessissa, ja sillä on oltava tehtäviensä hoitamisen edellyttämät taidot, tiedot ja asiantuntemus, mukaan lukien riittävät tiedot asiaa koskevista säännöksistä.
27. Henkilökunnalla on oltava tarvittavat taidot pystyäkseen arvioimaan asiakkaan tarpeita ja tilannetta. Siltä edellytetään myös riittävää asiantuntemusta finanssimarkkinoista, jotta se voi ymmärtää suositeltavia (tai asiakkaan lukuun ostettavia) rahoitusvälineitä ja määrittää, että välineen ominaisuudet vastaavat asiakkaan tarpeita ja tilannetta.
28. ESMA toteaa, että joissakin jäsenvaltioissa edellytetään sijoitusneuvontaa ja/tai salkunhoitoa tarjoavan henkilökunnan sertifiointia tai vastaavia järjestelmiä sen varmistamiseksi, että soveltuvuusprosessiin olennaisilta osin osallistuvalla henkilökunnalla on asianmukaiset tiedot ja asiantuntemus.

V.IV Asiakkailta kerättävien tietojen laajuus (oikeasuhteisuus)

Asiaa koskeva sääntely: MiFIDin 19 artiklan 4 kohta ja sen täytäntöönpanodirektiivin 35 ja 37 artikla.

Yleisohje 4

29. Sijoituspalveluyritysten tulisi määrittää asiakkailta kerättävien tietojen laajuus ottaen huomioon kyseisille asiakkaille tarjottavien sijoitusneuvonnan tai salkunhoidon kaikki ominaispiirteet.

Lisäohjeet

30. Ennen sijoitusneuvontaan tai salkunhoitoon liittyvien palvelujen tarjoamista sijoituspalveluyritysten on aina kerättävä ”tarvittavat tiedot” asiakkaan tietämyksestä ja kokemuksesta, taloudellisesta tilanteesta ja sijoitustavoitteista.
31. Kerättävien tietojen laajuus voi vaihdella. Määrittäessään sitä, mitä ovat ”tarvittavat” ja merkitykselliset tiedot, sijoituspalveluyritysten tulisi tarkastella asiakkaan tietämyksen ja kokemuksen, taloudellisen tilanteen ja sijoitustavoitteiden yhteydessä seuraavia seikkoja:
- a) rahoitusvälineen tai liiketoimen laji, jota yritys suosittelee tai jonka se hankkii/toteuttaa (monimutkaisuus ja riskitaso mukaan luettuina),
 - b) yrityksen tarjoaman palvelun luonne ja laajuus,

⁶MiFIDin täytäntöönpanodirektiivin 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetään, että kaikkien sijoituspalveluyritysten on otettava palvelukseensa henkilökuntaa, jolla on osoitettujen tehtävien hoitamisen edellyttämät taidot, tiedot ja asiantuntemus.

c) asiakastyypin, asiakkaan tarpeet ja olosuhteet.

32. Vaikka kerättävien tietojen laajuus voi vaihdella, sijoituspalveluyrityksen on aina varmistettava, että suositus tai asiakkaan lukuun tehty sijoitus soveltuu asiakkaalle. MiFIDiin sisältyvä suhteellisuusperiaate antaa yrityksille mahdollisuuden kerätä tietoja, jotka ovat oikeasuhteisia niihin tuotteisiin ja palveluihin nähden, joita yritykset tarjoavat tai joista asiakkaat pyytävät erityisiä sijoitusneuvontaan tai salkunhoitoon liittyviä palveluja. Siinä ei anneta yrityksille mahdollisuutta heikentää asiakkaille kuuluvan suojan tasoa.
33. Esimerkiksi tarjotessaan monimutkaisia⁷ tai riskipitoisia⁸ rahoitusvälineitä sijoituspalveluyritysten tulisi harkita tarkasti, onko niiden tarpeen kerätä perusteellisempia tietoja asiakkaastaan kuin jos kyse olisi yksinkertaisemmista tai vähemmän riskejä sisältävistä rahoitusvälineistä. Näin siksi, jotta yritykset voivat arvioida asiakkaan kykyä ymmärtää ja kantaa taloudellisesti tällaisiin välineisiin liittyvät riskit.⁹
34. Kun on kyse epälikvideistä rahoitusvälineistä¹⁰, kerättävät ”tarvittavat tiedot” sisältävät luonnollisesti sen, miten kauan asiakas on halukas pitämään sijoituksensa. Koska tietoa asiakkaan taloudellisesta tilanteesta on kerättävä kaikissa tapauksissa, kerättävien tietojen laajuus voi määräytyä suositeltavien tai hankittavien rahoitusvälineiden lajin perusteella. Esimerkiksi epälikvidien tai riskipitoisten rahoitusvälineiden osalta kerättäviin ”tarvittaviin tietoihin” voivat sisältyä kaikki seuraavat tekijät sen varmistamiseksi, onko asiakkaan taloudellisen tilanteen perusteella mahdollista sijoittaa tällaisiin välineisiin:
- a) asiakkaan säännöllisen tulon ja kokonaistulon määrä, olipa tulo ansaittu pysyvästi tai tilapäisesti, ja tulonlähde (esimerkiksi ansiotulo, eläketulo, sijoitustulo, vuokratuotot);
 - b) asiakkaan omaisuus, johon kuuluvat muun muassa käteisvarat, sijoitukset ja kiinteistöt, eli asiakkaalla mahdollisesti olevat sijoitukset, henkilökohtainen ja sijoitusomaisuus, eläkerahastot ja käteistalletukset ja niin edelleen. Yrityksen olisi tarvittaessa kerättävä myös tietoa edellä mainitun omaisuuden käytettävyydestä ja siihen mahdollisesti liittyvistä ehdoista, lainoista, vakuuksista ja muista rajoituksista;
 - c) asiakkaan säännölliset taloudelliset sitoumukset, joihin kuuluvat muun muassa taloudelliset sitoumukset, jotka asiakas on tehnyt tai suunnittelee tekevänsä (asiakkaan velat, kokonaisvelan määrä ja muut jaksoittaiset sitoumukset jne.).
35. Määrittäessään kerättäviä tietoja sijoituspalveluyritysten tulisi myös ottaa huomioon tarjottavan palvelun luonne. Käytännössä tämä tarkoittaa seuraavaa:

⁷ Sellaisina kuin ne on määritelty MiFIDissä.

⁸ Kunkin sijoituspalveluyrityksen on määriteltävä etukäteen sijoittajille tarjoamiinsa rahoitusvälineisiin sisältyvän riskin taso ottamalla tarvittaessa huomioon yritystä valvovien toimivaltaisten viranomaisten antamat ohjeet, jos sellaisia on annettu.

⁹ Varmistaakseen, että asiakkaat ymmärtävät sijoitusriskin ja heille mahdollisesti aiheutuvat tappiot, yrityksen tulisi joka tapauksessa esittää nämä riskit mahdollisuuksien mukaan selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, mahdollisesti käyttämällä havainnollisia esimerkkejä siitä, millaisia tappioita voi syntyä, mikäli sijoitus ei tuota odotetusti. Asiakkaan kykyä hyväksyä tappiot voidaan edistää mittaamalla asiakkaan tappionsietokykyä. Ks. myös 16 kohta.

¹⁰ Kunkin sijoituspalveluyrityksen on määriteltävä etukäteen, mitä sijoittajille tarjoamiaan rahoitusvälineitä se pitää epälikvideinä, ottamalla huomioon yritystä valvovien toimivaltaisten viranomaisten antamat ohjeet, jos sellaisia on annettu.

- a) sijoitusneuvontaan liittyviä palveluja tarjotessaan yritysten tulisi kerätä riittävästi tietoa, jotta ne voivat arvioida asiakkaan kykyä ymmärtää kunkin tälle suositeltavan rahoitusvälineen luonteen ja siihen liittyvät riskit;
- b) salkunhoitopalvelussa, jossa yritys tekee sijoituspäätöksiä asiakkaan puolesta, asiakkaalla ei välttämättä tarvitse olla yhtä yksityiskohtaisia tietoja ja kokemusta kaikista rahoitusvälineistä, joita salkkuun voi kuulua, kuin jos asiakkaalle tarjottaisiin sijoitusneuvontaan liittyviä palveluja. Tällaisissakin tilanteissa asiakkaan tulisi silti ymmärtää ainakin salkkuun liittyvät kokonaisriskit, ja hänellä tulisi olla yleiskäsitys riskeistä, joita kuhunkin salkkuun mahdollisesti kuuluvaan rahoitusvälinelajiin liittyy. Yritysten tulisi saada erittäin selkeä käsitys asiakkaan sijoitusprofiilista.
36. Asiakkaan pyytämän palvelun laajuus voi myös vastaavasti vaikuttaa asiakkaalta kerättävien tietojen yksityiskohtaisuuteen. Yritysten tulisi esimerkiksi kerätä enemmän tietoa asiakkaista, jotka pyytävät heidän koko sijoitusvarallisuutensa käsittävää sijoitusneuvontaa, kuin asiakkaista, jotka pyytävät neuvoa, miten sijoittaa tietty rahasumma, joka edustaa suhteellisen pientä osuutta heidän koko varallisuudestaan.
37. Sijoituspalveluyrityksen tulisi myös ottaa huomioon asiakastyypin määrittäessään kerättäviä tietoja. Esimerkiksi perusteellisempia tietoja olisi yleensä tarpeen kerätä iäkkäämmistä ja mahdollisesti heikommassa asemassa olevista asiakkaista, jotka pyytävät sijoitusneuvontaan liittyviä palveluja ensimmäistä kertaa. Jos yritys tarjoaa sijoitusneuvontaan tai salkunhoitoon liittyviä palveluja ammattimaiselle asiakkaalle (joka on luokiteltu asianmukaisesti tällaiseksi asiakkaaksi), se voi yleensä olettaa, että asiakkaalla on tarvittava asiantuntemus ja tietämys, eikä sen siten edellytetä hankkivan tietoa näistä asioista.
38. Edelleen tarjotessaan sijoitusneuvontaa tai salkunhoitoa ”ammattimaiselle asiakkaalle”¹¹, sijoituspalveluyritys voi olettaa, että kyseinen asiakas pystyy kantamaan taloudellisesti oman sijoitustavoitteensa mukaiset mahdolliset sijoitusriskit, eikä sen siten yleensä edellytetä hankkivan tietoa asiakkaan taloudellisesta tilanteesta. Tällaiset tiedot tulisi kuitenkin hankkia, jos asiakkaan sijoitustavoitteet sitä edellyttävät. Jos asiakas esimerkiksi pyrkii suojautumaan riskiltä, yritys tarvitsee yksityiskohtaista tietoa kyseisestä riskistä voidakseen ehdottaa tehokasta suojausvälinettä.
39. Kerättävät tiedot määräytyvät myös asiakkaan tarpeiden ja olosuhteiden perusteella. Yritys esimerkiksi tarvitsee todennäköisesti yksityiskohtaisempia tietoja asiakkaan taloudellisesta tilanteesta, jos asiakkaalla on moninaisia ja/tai pitemmän aikavälin sijoitustavoitteita, kuin jos asiakas etsii lyhytaikaista turvallista sijoitusta.
40. Jos sijoituspalveluyritys ei saa riittäviä tietoja¹² asiakkaalle soveltuvan sijoitusneuvontaan tai salkunhoitoon liittyvän palvelun tarjoamiseksi, se ei saa tarjota tällaista palvelua asiakkaalle.¹³

V.V Asiakastiedon luotettavuus

Asiaa koskeva sääntely: MiFIDin 19 artiklan 4 kohta ja sen täytäntöönpanodirektiivin 35 ja 37 artikla.

¹¹ Sellaisena kuin se on määritelty MiFIDin liitteessä II olevassa I kohdassa (”Ammattimaisiksi katsotut asiakasryhmät”).

¹² ”Riittävät tiedot” on ymmärrettävä siten, että niillä tarkoitetaan tietoja, jotka yritysten on kerättävä noudattaakseen rahoitusmarkkinadirektiivin sisältyviä soveltuvuusvaatimuksia.

¹³ Ks. MiFIDin täytäntöönpanodirektiivin 35 artiklan 5 kohta.

Yleisohje 5

41. Sijoituspalveluyritysten tulisi toteuttaa kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että asiakkaista kerätyt tiedot ovat luotettavia. Niiden olisi erityisesti
- a) vältettävä luottamasta liiaksi asiakkaiden omaan arvioon tietämyksestään, kokemuksestaan ja taloudellisesta tilanteestaan,
 - b) varmistettava, että kaikki soveltuvuusarviointiprosessissa käytetyt välineet on suunniteltu asianmukaisesti (esim. kysymyksiä ei ole laadittu siten, että asiakas valitsee niiden perusteella tietyn tyyppisen sijoituksen), ja
 - c) toteutettava toimenpiteitä asiakastiedon johdonmukaisuuden varmistamiseksi.

Lisäohjeet

42. Asiakkaiden odotetaan toimittavan soveltuvuusarvioinnissa tarvittavat oikeelliset, ajantasaiset ja täydelliset tiedot. Sijoituspalveluyritysten on kuitenkin tarpeen toteuttaa kohtuulliset toimenpiteet asiakkaista kerättyjen tietojen luotettavuuden tarkistamiseksi. Yritysten vastuulla on varmistaa, että niillä on riittävästi tietoa soveltuvuusarvioinnin tekemiseksi. Yritysten tulisi esimerkiksi tarkastella sitä, onko niiden asiakkaiden toimittamissa tiedoissa selviä virheitä. Niiden tulisi varmistaa, että kysymykset, joita ne esittävät asiakkailleen, ymmärretään todennäköisesti oikein ja että kaikki muut tiedonkeruussa käytettävät menetelmät on suunniteltu siten, että niiden avulla saadaan soveltuvuusarvioinnissa tarvittavat tiedot.
43. Asiakkaiden oman arvioinnin vastapainona olisi käytettävä objektiivisia arviointiperusteita. Tällaisia ovat esimerkiksi seuraavat:
- a) sen sijaan, että asiakkaalta kysyttäisiin, kokeeko hän olevansa riittävän kokenut sijoittamaan tiettyihin välineisiin, yritys voisi kysyä, minkä tyyppiset välineet ovat tuttuja hänelle;
 - b) sen sijaan, että asiakkaalta kysyttäisiin, onko hänellä mielestään riittävästi varoja sijoittamiseen, yritys voisi pyytää tosiseikkoihin perustuvaa tietoa asiakkaan taloudellisesta tilanteesta;
 - c) sen sijaan, että asiakkaalta kysyttäisiin, onko hän sinut riskin ottamisen kanssa, yritys voisi kysyä, miten paljon tappiota asiakas olisi valmis hyväksymään tietyn ajanjakson kuluessa joko yksittäisen sijoituksen tai koko salkun osalta.
44. Jos sijoituspalveluyritykset turvautuvat välineisiin, joita asiakkaiden on tarkoitus käyttää osana soveltuvuusprosessia (kuten verkkokyselyt tai riskiprofiloinnissa käytettävät ohjelmistot), niiden tulisi varmistaa, että käytössä on asianmukaiset järjestelmät ja tarkistukset, joilla varmistetaan, että välineet soveltuvat tarkoitukseensa ja että niillä saadaan aikaan tyydyttäviä tuloksia. Esimerkiksi riskiprofiloinnissa käytettävissä ohjelmistoissa voitaisiin tehdä asiakkaiden vastausten johdonmukaisuutta koskevia tarkistuksia, jotta voidaan nostaa esiin kerättyjen eri tietojen välisiä ristiriitaisuuksia.
45. Yritysten tulisi myös toteuttaa kohtuulliset toimenpiteet tällaisten välineiden käyttöön mahdollisesti liittyvien riskien vähentämiseksi. Riskejä saattaa esimerkiksi syntyä, jos asiakkaat (joko oma-

aloitteisesti tai asiakaspalveluhenkilökunnan kannustamina) muuttavat vastauksiaan voidakseen sijoittaa rahoitusvälineisiin, jotka eivät välttämättä sovellu heille.

46. Varmistaakseen asiakastiedon johdonmukaisuuden sijoituspalveluyritysten tulisi tarkastella kerättyjä tietoja kokonaisuutena. Niiden tulisi olla valppaina kerättyjen tietojen mahdollisten ristiriitaisuuksien suhteen ja ottaa yhteyttä asiakkaaseen, jotta mahdolliset merkittävät epä johdonmukaisuudet tai virheet voidaan korjata. Tällaisia ristiriitaisuuksia voi liittyä esimerkiksi asiakkaisiin, joilla on vähän tietämystä tai kokemusta ja aggressiivinen asenne riskeihin tai jotka ovat riskiprofiilin mukaan harkitsevia sijoittajia ja joilla on kunnianhimoiset sijoitustavoitteet.

V.VI Asiakastiedon ajantasaistaminen

Asiaa koskeva sääntely: MiFIDin täytäntöönpanodirektiivin 37 artiklan 3 kohta.

Yleisohje 6

47. Jos kyseessä on jatkuva asiakassuhde, sijoituspalveluyrityksen tulisi ottaa käyttöön asianmukaiset menettelyt, jotta sillä on käytettävissään riittävät ja ajantasaiset tiedot asiakkaasta.

Lisäohjeet

48. Tarjotessaan jatkuvaa sijoitusneuvontaa tai jatkuvia salkunhoitoon liittyviä palveluja sijoituspalveluyrityksillä tulisi olla riittävästi ajantasaista tietoa asiakkaasta, jotta ne voivat tehdä vaadittavan soveltuvuusarvioinnin. Yritysten on siksi otettava käyttöön menettelyt, joissa määritellään

- a) mitä kerättyjä tietoja olisi ajantasaistettava ja miten usein,
- b) miten ajantasaistaminen olisi tehtävä ja mitä toimia yrityksen olisi toteutettava, kun se saa uusia tai ajantasaistettuja tietoja tai kun asiakas ei toimita pyydettyjä tietoja.

49. Ajantasaistamisen tiheys voi vaihdella esimerkiksi asiakkaiden riskiprofiilien mukaan: asiakkaasta soveltuvuusvaatimusten mukaisesti kerättyjen tietojen perusteella yritys määrittää usein asiakkaan sijoitusriskiprofiilin eli sen, minkätyyppiset sijoituspalvelut tai rahoitusvälineet voivat yleisesti ottaen soveltua hänelle, kun otetaan huomioon asiakkaan tietämys ja kokemus, taloudellinen tilanne ja sijoitustavoitteet. Korkeampi riskiprofiili edellyttää todennäköisesti useammin toistuvaa ajantasaistamista kuin matalampi riskiprofiili. Tietyt tapahtumat voivat myös käynnistää ajantasaistamisprosessin: tällainen voisi olla esimerkiksi se, että asiakkaat saavuttavat eläkeiän.

50. Ajantasaistaminen voitaisiin tehdä esimerkiksi tapaamalla asiakkaita tietyin väliajoin tai lähettämällä heille kyselyjä tietojen ajan tasalla pitämiseksi. Asiaa koskeviin toimiin voi kuulua asiakkaan profiilin muuttaminen kerättyjen ajantasaisten tietojen perusteella.

V.VII Oikeushenkilöitä tai luonnollisten henkilöiden ryhmiä koskevat asiakastiedot

Asiaa koskeva sääntely: MiFIDin 4 artiklan 1 kohdan 10 alakohta ja 19 artiklan 4 kohta.

Yleisohje 7

51. Jos asiakas on oikeushenkilö tai vähintään kahden luonnollisen henkilön muodostama ryhmä tai jos yhtä tai useampaa luonnollista henkilöä edustaa toinen luonnollinen henkilö, sijoituspalveluyrityksen olisi sovellettavan lainsäädännön perusteella yksilöitävä, kenen tai minkä pitäisi olla soveltuvuusarvioinnin kohteena.
52. Jos lainsäädännöstä ei saada riittävästi apua tähän ja erityisesti jos ei ole nimetty yhtä edustajaa (kuten saattaa olla avioparien kohdalla), sijoituspalveluyrityksen tulisi ennalta määrittämänsä toimintaohjeen mukaisesti sopia asianomaisten henkilöiden (oikeushenkilön edustajien, ryhmään kuuluvien henkilöiden tai edustettuina olevien luonnollisten henkilöiden) kanssa siitä, kenen tai minkä pitäisi olla soveltuvuusarvioinnin kohteena ja miten arviointi käytännössä tehdään. Tähän sisältyy myös se, keneltä tai miltä olisi kerättävä tietoja tietämyksestä ja kokemuksesta, taloudellisesta tilanteesta ja sijoitustavoitteista. Sijoituspalveluyrityksen tulisi säilyttää tiedot sopimuksesta.

Lisäohjeet

53. MiFIDin liitteessä II säädetään, että ammattimaisen asiakkaan kohtelua hakevien pienten yhteisöjen osalta ”asiantuntemuksen, kokemuksen ja tietämyksen” arvioinnin kohteena pitäisi olla ”henkilö, jolla on valtuudet toteuttaa liiketoimia yhteisön lukuun”. Vastaavasti tätä lähestymistapaa tulisi soveltaa soveltuvuusarvioinnin yhteydessä tapauksiin, joissa luonnollista henkilöä edustaa toinen luonnollinen henkilö ja joissa soveltuvuusarviointia harkitaan tehtäväksi pienestä yhteisöstä. Näissä tilanteissa tulisi arvioida varsinaisen asiakkaan (edustettuna olevan luonnollisen henkilön tai pienen yhteisön) taloudellista tilannetta ja sijoitustavoitteita, kun taas kokemuksen ja tietämyksen osalta arvioinnin kohteena tulisi olla luonnollisen henkilön edustaja tai henkilö, jolla on valtuudet toteuttaa liiketoimia yhteisön lukuun.
54. Yritysten tulisi laatia toimintaohjeet siitä, kenen tulisi olla soveltuvuusarvioinnin kohteena, kun kyseessä on oikeushenkilö tai vähintään kahden luonnollisen henkilön muodostama ryhmä tai kun yhtä tai useampaa luonnollista henkilöä edustaa toinen luonnollinen henkilö. Yrityksen toimintaohjeissa tulisi määrittää, että tässä yhteydessä otetaan huomioon kaikkien asianomaisten henkilöiden edut ja suojan tarve.
55. Jos edellä mainittua sopimusta ei ole tehty ja jos ryhmään kuuluvien henkilöiden taloudelliset tilanteet eroavat toisistaan, yrityksen tulisi ottaa tarkasteluun tässä suhteessa keskeisin henkilö (eli henkilö, jonka taloudellinen tilanne on heikoin). Samoin olisi meneteltävä, kun tarkastellaan heidän sijoitustavoitteitaan (henkilö, jonka sijoitustavoitteet ovat kaikkein maltillisimmat) tai kokemustaan ja tietämystään (vähiten kokemusta ja tietämystä omaava henkilö, jolla on valtuudet toteuttaa liiketoimia).
56. Tilanteissa, joissa kahdella tai useammalla henkilöllä on valtuudet toteuttaa yhteisesti liiketoimia ryhmän lukuun (kuten saattaa olla yhteisten tilien kohdalla), yrityksen määrittelemän asiakasprofiilin pitäisi kuvastaa näiden eri henkilöiden kykyä tehdä sijoituspäätöksiä sekä tällaisten päätösten mahdollista vaikutusta heidän yksilölliseen taloudelliseen tilanteeseensa ja yksilöllisiin sijoitustavoitteisiinsa.

V.VIII Sijoituksen soveltuvuuden varmistamiseksi tarvittavat järjestelyt

Asiaa koskeva sääntely: MiFIDin 13 artiklan 2 kohta ja sen täytäntöönpanodirektiivin 5 artikla.

Yleisohje 8

57. Jotta asiakkaille löydetään heille soveltuvat sijoitusvaihtoehdot, sijoituspalveluyritysten tulisi ottaa käyttöön toimintaohjeita ja -menettelyjä sen varmistamiseksi, että ne ottavat johdonmukaisesti huomioon
- a) kaikki asiakkaasta saatavilla olevat tiedot, joilla on todennäköisesti merkitystä arvioitaessa sijoituksen soveltuvuutta, mukaan lukien asiakkaan nykyinen sijoitussalkku (ja varojen jakautuminen salkun sisällä),
 - b) soveltuvuusarvioinnissa tarkasteltavien sijoitusten kaikki olennaiset ominaispiirteet, mukaan lukien kaikki kyseeseen tulevat riskit ja suorat tai välilliset asiakkaalle aiheutuvat kulut.¹⁴

Lisäohjeet

58. Sijoituspalveluyrityksillä, jotka käyttävät soveltuvuusarviointiprosessissa erilaisia välineitä (kuten mallisalkkuja, omaisuuslajien välistä jakaumaa määrittäviä ohjelmistoja tai riskiprofilointityökalua mahdollisia sijoituksia varten), tulisi olla asianmukaiset järjestelmät ja valvontamenettelyt sen varmistamiseksi, että välineet soveltuvat tarkoitukseensa ja että niillä saadaan aikaan tyydyttäviä tuloksia.
59. Välineet tulisi suunnitella siten, että niissä otetaan huomioon kunkin asiakkaan tai rahoitusvälineen kaikki merkitykselliset erityispiirteet. Esimerkiksi välineet, joilla tarkastellaan asiakkaita tai rahoitusvälineitä suurpiirteisesti, eivät soveltuisi tähän tarkoitukseen.
60. Yrityksen tulisi laatia toimintaohjeet ja -menettelyt, joiden avulla se voi muun muassa varmistaa, että
- a) asiakkaalle tarjottavissa sijoitusneuvonta- ja salkunhoitopalveluissa otetaan huomioon asianmukainen riskin hajauttamisaste,
 - b) asiakas ymmärtää riittävästi riskin ja tuoton välisen suhteen, eli riskittömiin sijoituksiin väistämättä sisältyvän alhaisen tuoton, aikahorisontin vaikutuksen tähän suhteeseen ja kulujen vaikutuksen hänen sijoituksiinsa,
 - c) asiakkaan taloudellinen tilanne mahdollistaa sijoitusten tekemisen ja asiakas pystyy kantamaan mahdolliset sijoitustappiot,
 - d) sijoitusneuvonta- tai salkunhoitopalvelujen tarjoamisen yhteydessä tehdyssä epälikvidiä tuotetta koskevassa henkilökohtaisessa suosituksessa tai liiketoimessa otetaan huomioon se, miten kauan asiakas on valmis pitämään sijoituksensa, ja että
 - e) estetään mahdollisten eturistiriitojen kielteinen vaikutus soveltuvuusarvioinnin laatuun.

V.IX Tietojen säilyttäminen

¹⁴ Ks. MiFIDin täytäntöönpanodirektiivin 33 artikla velvollisuudesta antaa asiakkaille tietoa kuluista.

Asiaa koskeva sääntely: MiFIDin 13 artiklan 6 kohta ja sen täytäntöönpanodirektiivin 5 artiklan 1 kohdan f alakohhta ja 51 artikla.

Yleisohje 9

61. Sijoituspalveluyritysten tulisi ainakin

- a) ottaa käyttöön riittäviä tietojen kirjaamiseen ja säilyttämiseen liittyviä järjestelyjä varmistaakseen, että soveltuvuusarvioinnista pidetään kirjaa järjestelmällisesti ja avoimesti, mukaan lukien annettu sijoitusneuvonta ja kaikki tehdyt sijoitukset (ja sijoitusten realisoinnit),
- b) varmistaa, että tietojen kirjaamis- ja säilytysjärjestelyt on suunniteltu siten, että ne mahdollistavat soveltuvuusarviointia koskevien laiminlyöntien (kuten väärinmyynnin) havaitsemisen,
- c) varmistaa, että yrityksen asianomaisella henkilökunnalla ja toimivaltaisilla viranomaisilla on pääsy tietoihin,
- d) ottaa käyttöön riittävät menettelyt, joilla pyritään rajoittamaan tietojen kirjaamis- ja säilytysjärjestelyjen puutteita tai rajoituksia.

Lisäohjeet

62. Sijoituspalveluyritysten käyttämät tietojen kirjaamis- ja säilytysjärjestelyt on suunniteltava siten, että yritykset voivat niiden avulla selvittää jälkikäteen, miksi sijoitus on tehty. Tämä voi olla tärkeää, jos asiakkaan ja yrityksen välille syntyy kiistaa. Se on tärkeää myös valvontasyistä – esimerkiksi tietojen kirjaamisen tai säilytyksen laiminlyöminen voi vaikeuttaa toimivaltaisen viranomaisen arviota yrityksen soveltuvuusprosessin laadusta ja heikentää yrityksen kykyä tunnistaa väärinmyyntiriskejä.
63. Tästä syystä sijoituspalveluyrityksen edellytetään kirjaavan ja säilyttävän kaikki olennaiset tiedot soveltuvuusarvioinnista, kuten tiedot asiakkaasta (mukaan lukien miten näitä tietoja käytetään ja tulkitaan asiakkaan riskiprofiilin määrittämiseksi) ja tiedot asiakkaalle suositelluista tai tämän lukuun ostetuista rahoitusvälineistä. Näistä tiedoista olisi käytävä ilmi
 - a) kaikki yrityksen tekemät muutokset, jotka liittyvät soveltuvuusarviointiin, erityisesti asiakkaan riskiprofiilin muuttaminen,
 - b) rahoitusvälinelajit, jotka sopivat kyseiseen profilliin, ja tällaisen arvioinnin perusteet sekä niihin tehdyt muutokset ja niiden syyt.